

BẢO ĐẢM AN NINH CON NGƯỜI TRONG BỐI CẢNH HỘI NHẬP QUỐC TẾ Ở THÀNH PHỐ CẦN THƠ HIỆN NAY

ThS. LÊ NHÒ MINH^(*)

Ngày nhận bài: 24/11/2022 Ngày thẩm định: 02/12/2022 Ngày duyệt đăng: 20/02/2023

Tóm tắt: Với vị thế và vai trò là trung tâm đa chức năng, có sức lan tỏa kinh tế, văn hóa, xã hội, giữ vai trò quan trọng về quốc phòng - an ninh đối với Vùng và cả nước, Cần Thơ đã đạt được thành tựu to lớn trên nhiều lĩnh vực, nhất là công tác bảo đảm an ninh con người. Bài viết phân tích thực tiễn công tác bảo đảm an ninh con người ở thành phố Cần Thơ thời gian qua, từ đó đề xuất một số giải pháp gợi mở nhằm bảo đảm an ninh con người ở thành phố Cần Thơ trong bối cảnh hội nhập quốc tế.

Từ khóa: an ninh con người; Cần Thơ; hội nhập

1. Đặt vấn đề
Cần Thơ là một trong 05 thành phố trực thuộc Trung ương, nằm ở trung tâm vùng đồng bằng rộng lớn nhất cả nước, có lịch sử lâu đời; giàu tiềm năng, giữ vị trí, vai trò quan trọng về kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh và là động lực phát triển của vùng đồng bằng sông Cửu Long. Sau hơn 18 năm trở thành đô thị trực thuộc Trung ương (2004 - 2022), hơn 17 năm thực hiện Nghị quyết số 45-NQ/TW ngày 17/02/2005 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển thành phố Cần Thơ trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước (2005 - 2022), thành phố Cần Thơ đã thay da đổi thịt, khoác trên mình một diện mạo mới với những thành tựu to lớn về kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh. Những thành tựu này cho thấy quyết sách đúng đắn của chính quyền thành phố Cần Thơ trên tất

cả các lĩnh vực, đặc biệt lĩnh vực an ninh con người. Tuy nhiên, bước vào giai đoạn mới, “kinh tế thế giới đang tăng trưởng chậm lại, thậm chí có nguy cơ rơi vào suy thoái và khủng hoảng dưới tác động tiêu cực, phức tạp và khó lường của tranh chấp, chiến tranh thương mại, chủ nghĩa bảo hộ mậu dịch mới và dịch bệnh; cách mạng công nghiệp lần thứ tư đặt ra nhiều thách thức lớn”⁽¹⁾ ảnh hưởng không nhỏ đến nhiệm vụ bảo đảm an ninh con người. Do đó, nghiên cứu thực tiễn bảo đảm an ninh con người đúc kết bài học kinh nghiệm để gợi mở những giải pháp mới, hay, nâng cao hiệu quả bảo đảm an ninh con người trong quá trình hội nhập quốc tế ở thành phố Cần Thơ hiện nay là việc làm có ý nghĩa cả về lý luận và thực tiễn.

2. Thực tiễn bảo đảm an ninh con người trong bối cảnh hội nhập quốc tế ở thành phố Cần Thơ

Sau hơn 15 năm thực hiện Nghị quyết số 45-NQ/TW ngày 17/02/2005 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển thành

^(*)Trường Đại học An ninh nhân dân

phố Cần Thơ trong thời kỳ công nghiệp hóa, hiện đại hóa đất nước; hơn 02 năm thực hiện Nghị quyết số 59-NQ/TW ngày 05/8/2020 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển thành phố Cần Thơ đến năm 2030, tầm nhìn đến 2045, thành phố Cần Thơ đã đạt được những thành tựu to lớn về kinh tế, văn hóa, xã hội, quốc phòng, an ninh, ... “chính sách an sinh xã hội được đảm bảo, tỷ lệ hộ nghèo giảm mạnh, bản sắc văn hóa dân tộc và vùng đồng bằng sông Cửu Long tiếp tục được phát huy, đời sống vật chất - tinh thần của người dân thành phố ngày càng được cải thiện và nâng cao. Quốc phòng - an ninh được giữ vững, trật tự an toàn xã hội được đảm bảo”⁽²⁾. Những thành tựu đạt được trên chặng đường đã qua cho thấy những quyết sách đúng đắn của chính quyền thành phố Cần Thơ trên tất cả các lĩnh vực, trong đó có lĩnh vực an ninh con người.

Trong bối cảnh nền kinh tế - xã hội Việt Nam mở rộng hợp tác, hội nhập sâu rộng, trên cơ sở quán triệt tinh thần Nghị quyết số 45-NQ/TW; Nghị quyết số 59-NQ/TW, chính quyền thành phố Cần Thơ xác định mục tiêu chung là “xây dựng thành phố Cần Thơ trở thành thành phố sinh thái, văn minh, hiện đại mang đậm bản sắc văn hóa sông nước vùng đồng bằng sông Cửu Long; là trung tâm của vùng về dịch vụ thương mại, du lịch, logistics, công nghiệp chế biến, nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao, giáo dục và đào tạo, y tế chuyên sâu, khoa học công nghệ, văn hóa, thể thao; là đô thị hạt nhân vùng đồng bằng sông Cửu Long; đời sống vật chất và tinh thần của người dân đạt mức cao; tổ chức đảng và hệ thống chính trị trong sạch, vững mạnh; quốc phòng, an ninh được bảo đảm vững chắc; đến năm 2045, Cần Thơ là thành phố sinh thái, văn minh, hiện đại mang đậm bản sắc sông nước vùng đồng bằng sông Cửu Long; thuộc nhóm các thành phố phát triển khá ở Châu Á”⁽³⁾.

Có thể khái quát những thành tựu về bảo đảm an ninh con người ở thành phố Cần Thơ trên các phương diện sau:

Một là, kinh tế phát triển, bảo đảm an ninh con người trên lĩnh vực kinh tế

Thành phố Cần Thơ đã chủ trương đẩy mạnh chuyển dịch cơ cấu ngành kinh tế theo hướng hiện đại (dịch vụ - công nghiệp - nông nghiệp) tăng tỷ trọng các sản phẩm, dịch vụ có giá trị gia tăng và trình độ công nghệ cao góp phần giải quyết việc làm bền vững, rút ngắn khoảng cách giữa thành thị và nông thôn. Tổng sản phẩm trên địa bàn (GRDP) tăng bình quân 7,53%/năm; giá trị GRDP bình quân đầu người đạt 97,2 triệu đồng, tương đương 4.136 USD; năng xuất lao động bình quân năm 2020 đạt 11,25%⁽⁴⁾. Các chính sách xã hội được thực hiện; công tác giáo dục nghề và giải quyết việc làm, chăm lo gia đình chính sách, người có công với nước, hộ nghèo, đối tượng bảo trợ xã hội đạt được kết quả tích cực. Hằng năm, giải quyết việc làm trên 50.000 lao động; tỷ lệ lao động qua đào tạo từ 75% trở lên, ... tỷ lệ hộ nghèo giảm còn 0,25% (theo chuẩn đa chiều quốc gia)⁽⁵⁾. Từ đó có thể khẳng định, kinh tế tăng trưởng ở mức khá là tiền đề quan trọng bảo đảm an ninh con người trên lĩnh vực kinh tế.

Hai là, chuyển dịch cơ cấu nông nghiệp, nâng cao chất lượng sản phẩm, bảo đảm an ninh lương thực cho người dân

Chính quyền thành phố Cần Thơ luôn coi trọng việc bảo đảm an ninh lương thực. Vì đây là một trong những yếu tố quan trọng đảm bảo nâng cao đời sống cho người dân. Phát huy lợi thế của mình, thành phố Cần Thơ đã đẩy mạnh phát triển nông nghiệp theo hướng nông nghiệp công nghệ cao, nông nghiệp đô thị, nông nghiệp hữu cơ. Triển khai, thực hiện hiệu quả Đề án tái cơ cấu nông nghiệp. “Tốc độ tăng trưởng nông nghiệp tăng bình quân 1,94%/năm, chất lượng, giá trị sản phẩm nông nghiệp được nâng lên; hình thành 173 mô hình nông nghiệp ứng dụng công nghệ cao, xây dựng chuỗi cung ứng sản phẩm an toàn và xác nhận sản phẩm chuỗi cung ứng thực phẩm an toàn cho 239 sản phẩm nông nghiệp”⁽⁶⁾. Đến nay, “thành phố Cần Thơ vẫn

tiếp tục giữ vị thế hai mặt hàng xuất khẩu chủ lực là gạo và thủy sản với kim ngạch đạt hơn 1,9 tỷ USD⁽⁷⁾.

Ba là, chủ trương, chính sách ban hành tương đối toàn diện, coi trọng việc xây dựng thể chế, làm tốt công tác y tế dự phòng, bảo đảm an ninh y tế

Những năm qua, chính quyền thành phố Cần Thơ chú trọng đầu tư về cơ sở vật chất, nguồn nhân lực y tế được quan tâm và tăng cường. Hệ thống các bệnh viện chuyên sâu, đa khoa, trung tâm y tế được quan tâm đầu tư xây dựng, nâng cấp; áp dụng kỹ thuật mới, kỹ thuật cao trong khám, chẩn đoán và điều trị bệnh; xã hội hóa hoạt động y tế ngày càng đa dạng, mở rộng nhiều loại hình, góp phần nâng cao chất lượng chăm sóc sức khỏe người dân thành phố và vùng đồng bằng sông Cửu Long. “Năm 2020, tỷ lệ bác sĩ/10.000 dân đạt 16,7, cao hơn so với mức trung bình của cả nước. Đến nay, tuyến thành phố có 02 bệnh viện đa khoa và 11 bệnh viện chuyên khoa; tuyến quận, huyện có 04 bệnh viện đa khoa và 04 trung tâm y tế; ngoài ra, có 05 đơn vị y tế cấp Trung ương trên địa bàn và 05 bệnh viện tư nhân quy mô từ 200 đến 300 giường bệnh. Tỷ lệ bảo phủ bảo hiểm y tế toàn dân theo lộ trình đạt 90%⁽⁸⁾.”

Bốn là, tăng cường công tác quản lý tài nguyên, bảo vệ môi trường, thích ứng với biến đổi khí hậu, bảo đảm an ninh môi trường

Trong những năm qua, chính quyền thành phố đã từng bước nâng cao nhận thức về tầm quan trọng của bảo vệ môi trường, ứng phó với biến đổi khí hậu. Đặc biệt chú trọng công tác khai thác, sử dụng tiết kiệm, hiệu quả nguồn tài nguyên đất, nước và khoáng sản. Thực hiện nghiêm các quy định về đánh giá tác động môi trường và công tác bảo vệ môi trường, thích ứng với biến đổi khí hậu; kịp thời dự báo, đánh giá chất lượng môi trường, diễn biến xâm nhập mặn, ứng phó với biến đổi khí hậu. Nước sạch, xử lý rác thải và vệ sinh đô thị, nông thôn được quan tâm đầu tư, cải thiện. Tích cực tham gia

các thể chế hợp tác quốc tế về môi trường; “Cần Thơ chính thức trở thành thành viên trong mạng lưới 100 thành phố trên toàn cầu có khả năng chống chịu (100RC) do Quỹ Rockefeller khởi xướng và được vinh danh “Chúng tôi ASEAN thành phố tiềm năng trở thành thành phố bền vững về môi trường lần thứ 3 về không khí sạch⁽⁹⁾”. Những thành quả trên là động lực thúc đẩy thành phố Cần Thơ trở thành thành phố kiểu mẫu, thực hiện tốt những quy định đã được ban hành trong Điều 43 Hiến pháp năm 2013: Mọi người có quyền được sống trong môi trường trong lành và có nghĩa vụ bảo vệ môi trường.

Năm là, kết hợp chặt chẽ quốc phòng - an ninh với phát triển kinh tế - xã hội và đối ngoại; đảm bảo giữ vững an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội góp phần bảo đảm an ninh cá nhân, an ninh cộng đồng

Để hiện thực hóa mục tiêu xây dựng thành phố Cần Thơ đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, chính quyền Thành phố đã quán triệt sâu sắc nội dung và xây dựng chương trình thực hiện Nghị quyết số 28-NQ/TW ngày 25/10/2013 của Ban Chấp hành Trung ương Đảng (Khoá XI) về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới. Kết hợp chặt chẽ giữa quy hoạch tổng thể phát triển kinh tế - xã hội gắn với bố trí, tăng cường thế trận quốc phòng toàn dân và an ninh nhân dân, xây dựng thế trận lòng dân ngày càng vững chắc: “Chủ động nắm chặt tình hình, kịp thời xử lý có hiệu quả các vụ việc liên quan đến tình hình an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, không để bị động, bất ngờ và phát sinh thành điểm nóng. Triển khai nhiều biện pháp đảm bảo trật tự công cộng, trật tự đô thị...⁽¹⁰⁾, qua đó góp phần bảo đảm an ninh cá nhân, an ninh cộng đồng trên địa bàn thành phố ngày một vững chắc.

Bên cạnh những thành tựu to lớn về kinh tế, chính trị, xã hội, y tế, môi trường,... vấn đề bảo đảm an ninh con người ở thành phố Cần Thơ trong thời gian qua vẫn còn tồn đọng một số hạn chế nhất định, như: an ninh

con người trên lĩnh vực kinh tế vẫn chưa bảo đảm, kinh tế - xã hội của thành phố phát triển chưa tương xứng với niềm năng, lợi thế sẵn có, chưa có sự đột phá, chưa tạo thành điểm tựa vững chắc bảo đảm an ninh con người trên lĩnh vực kinh tế; sản xuất nông nghiệp vẫn còn mang tính nhỏ, lẻ, chưa theo hướng hiện đại, năng suất thấp, chưa bảo đảm an ninh con người trên lĩnh vực lương thực; phát triển văn hóa, xã hội còn một số bất cập, đời sống một bộ phận nhân dân còn khó khăn, nhất là nông dân, công nhân lao động; tình trạng dịch bệnh, sạt lở bờ sông, kênh rạch, nhiễm mặn,... gây nguy hại cho an ninh con người trên lĩnh vực môi trường sống; an ninh chính trị, trật tự an toàn xã hội, tai nạn giao thông từng lúc, từng nơi còn diễn biến phức tạp, các loại tội phạm có chiều hướng gia tăng... đe dọa an ninh con người trên phương diện cá nhân và cộng đồng⁽¹¹⁾.

3. Giải pháp bảo đảm an ninh con người trong bối cảnh hội nhập quốc tế ở thành phố Cần Thơ hiện nay

Thứ nhất, nâng cao nhận thức của cả hệ thống chính quyền thành phố Cần Thơ về an ninh con người trên cơ sở bám sát định hướng bảo đảm an ninh con người của Đảng

Trong định hướng phát triển đất nước giai đoạn 2021 - 2030, Đảng đã đưa ra định hướng cụ thể về bảo đảm an ninh con người: “Quản lý phát triển xã hội có hiệu quả, nghiêm minh, bảo đảm an ninh xã hội, an ninh con người; thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội; xây dựng môi trường văn hóa, đạo đức xã hội lành mạnh, văn minh; chú trọng nâng cao chất lượng dịch vụ y tế, chất lượng dân số, gắn dân số với phát triển; quan tâm đến mọi người dân, bảo đảm chính sách lao động, việc làm, thu nhập, thực hiện tốt phúc lợi xã hội, an sinh xã hội. Không ngừng cải thiện toàn diện đời sống vật chất và tinh thần của nhân dân”⁽¹²⁾. Do đó, trong những năm tiếp theo, để bảo đảm an ninh con người, chính quyền Thành phố cần nâng cao nhận thức về bảo đảm an ninh con người trong toàn hệ thống,

xem đây là mục tiêu và là động lực để xây dựng Cần Thơ thành thành phố sinh thái, văn minh, hiện đại mang đậm bản sắc văn hóa sông nước vùng đồng bằng sông Cửu Long.

Thứ hai, tăng cường xây dựng, chỉnh đốn Đảng, bảo đảm tốt an ninh chính trị

Đảng luôn coi con người là vốn quý nhất, xác định bảo đảm an ninh con người vừa là mục tiêu, vừa là động lực và là nhân tố quyết định sự thành bại của sự nghiệp cách mạng. Do đó, thời gian tới, Đảng bộ thành phố Cần Thơ cần phát huy sức mạnh tổng hợp, tăng cường sự đoàn kết, năng động, sáng tạo trong thực hiện nhiệm vụ chính trị; tôn trọng và phát huy quyền làm chủ của nhân dân, giữ gìn trật tự an toàn xã hội; làm lành mạnh các quan hệ xã hội. Có như vậy mới tạo điều kiện chính trị tốt nhất để bảo đảm an ninh con người, tạo điều kiện thuận lợi cho con người phát triển toàn diện.

Thứ ba, đẩy mạnh phát triển bền vững kinh tế gắn với đổi mới mô hình tăng trưởng, nâng cao năng suất, chất lượng, bảo đảm an ninh kinh tế

An ninh con người chỉ được bảo đảm khi xã hội phải phát triển. An ninh con người được bảo đảm phần lớn bởi trình độ phát triển của nền kinh tế, quyết định bởi tính vững chãi của an ninh kinh tế. Do đó, cần thiết phải xây dựng và phát triển kinh tế ổn định, chất lượng, năng suất, hiệu quả, bảo đảm an ninh con người trên lĩnh vực kinh tế. Đồng thời phải gắn chặt tăng trưởng kinh tế với phát triển văn hóa, thực hiện tiến bộ và công bằng xã hội, không ngừng nâng cao chất lượng cuộc sống của nhân dân. Để làm được điều này, chính quyền thành phố Cần Thơ cần tiếp tục đề ra những “khâu đột phá” về nguồn nhân lực, lợi thế về kết nối nội vùng và liên kết vùng, thích ứng nhanh chóng và tận dụng hiệu quả thành tựu của cuộc Cách mạng công nghiệp lần thứ tư mang lại. Cần thấm nhuần tinh thần “duy vật triệt để” - muốn bảo đảm an ninh con người, phải lấy phát triển kinh tế làm trọng

tâm và an ninh con người trên lĩnh vực kinh tế phải được gắn chặt với việc làm và thu nhập của chính con người.

Thứ tư, thực hiện chính sách việc làm tích cực, phát triển hài hòa mối quan hệ lao động, hoàn thiện chế độ phân phối thu nhập

Chính quyền Thành phố cần giải quyết tốt mối quan hệ giữa phát triển kinh tế với phát triển văn hóa, nâng cao chất lượng cuộc sống của nhân dân, thực hiện tiến bộ, công bằng xã hội; kiên trì chế độ phân phối lấy phân phối theo lao động làm chủ thể, nhiều hình thức phân phối cùng tồn tại, tăng cường điều tiết vĩ mô đối với phân phối thu nhập trên cơ sở phát triển kinh tế, chú trọng hơn nữa đến công bằng xã hội, ra sức nâng cao mức thu nhập của người có thu nhập thấp, từng bước mở rộng tỷ lệ người có thu nhập trung bình, điều tiết một cách có hiệu quả thu nhập quá độ, kiên trì xóa bỏ tận gốc thu nhập phi pháp, thúc đẩy cùng giàu có... Việc thực hiện tốt giải pháp này sẽ góp phần quan trọng ngăn chặn, đẩy lùi nguy cơ đe dọa an ninh con người về đói nghèo, khổ sở, thiếu hụt về các điều kiện vật chất do thất nghiệp.

Thứ năm, hoàn thiện chế độ an sinh xã hội, bảo đảm mức sống tốt của người dân

Đây được xem là giải pháp quan trọng đối với việc bảo đảm an ninh con người ở Cần Thơ hiện nay. Để làm tốt điều này, chính quyền thành phố Cần Thơ cần từng bước hoàn thiện chế độ an sinh xã hội để phù hợp với tình hình đô thị hóa và đa dạng hóa các hình thức việc làm; tăng cường quản lý, giám sát ngân sách an sinh xã hội; từng bước xây dựng và chuẩn hóa mức sống tối thiểu ở nông thôn; đẩy nhanh xây dựng chế độ an sinh xã hội cho nhóm người yếu thế; phát triển hệ thống phúc lợi xã hội cho người già, phụ nữ và trẻ em... bảo đảm “không ai bị bỏ lại phía sau” trong mục tiêu phát triển Thành phố những năm tiếp theo.

Thứ sáu, tăng cường quản lý tổng hợp an ninh xã hội, tạo cảm giác an toàn cho người dân

Bảo đảm an ninh con người trước hết phải bảo đảm về quyền con người, quyền công dân, các “giá trị cốt lõi” và điều kiện để mọi người phát triển toàn diện. Để làm được điều này, trước tiên, chính quyền thành phố phải được đặt con người vào trung tâm của quá trình phát triển kinh tế - xã hội; chăm lo nâng cao đời sống vật chất, tinh thần của nhân dân; tăng cường quản lý xã hội, kiên trì phương châm kết hợp phòng và chống, dự phòng là chính, dựa vào quần chúng; bảo đảm công bằng trong tiếp cận các dịch vụ chăm sóc sức khỏe cho nhân dân giữa các địa bàn, các nhóm đối tượng; tiếp tục xây dựng và phát triển hệ thống bệnh viện, trạm y tế, phòng khám bệnh...

4. Kết luận

Cần Thơ giữ vị trí, vai trò rất quan trọng cả về kinh tế - xã hội, quốc phòng - an ninh và là động lực phát triển của vùng đồng bằng sông Cửu Long. Do đó, việc nhận thức đầy đủ những vấn đề đặt ra về bảo đảm an ninh con người trong quá trình phát triển là vấn đề hệ trọng, cần được chú trọng nghiên cứu cả về lý luận lẫn thực tiễn. Bởi vì, an ninh con người được bảo đảm là tiền đề bảo đảm an ninh quốc gia, trật tự an toàn xã hội; là điều kiện quan trọng trong xây dựng và phát triển thành phố Cần Thơ trở thành thành phố sinh thái, văn minh, hiện đại mang đậm bản sắc sông nước vùng đồng bằng sông Cửu Long □

(1), (2), (4), (5), (6), (8), (9), (10) và (11) Đảng bộ thành phố Cần Thơ, Văn kiện Đại hội Đại biểu Đảng bộ thành phố Cần Thơ lần thứ XIV, nhiệm kỳ 2020 - 2025, Thành phố Cần Thơ, 2020, tr.37, 30, 8, 10, 16, 20, 31, 116 và 37

(3) Nghị quyết số 59-NQ/TW ngày 05/8/2020 của Bộ Chính trị về xây dựng và phát triển thành phố Cần Thơ đến năm 2030, tầm nhìn đến 2045

(7) Thanh Thanh, Cần Thơ xuất khẩu gần cán đích 1,9 tỷ USD, <https://congthuong.vn>, ngày 25/5/2022

(12) Đảng Cộng sản Việt Nam, Văn kiện Đại hội đại biểu toàn quốc lần thứ XIII, t.I, Nxb Chính trị quốc gia Sự thật, Hà Nội, 2021, tr.116